

Ulla Ebbe-Pedersen

POW WOW DANSEFESTER

INDIANSKE
IDENTITETER

Indiansk identitet har i dag et langt større perspektiv end tidligere. Der er langt flere måder at være indianer på, men det er ikke blevet nemmere at være indianer, selvom flere og flere ansøger om at opnå indiansk status. At være indianer er fortsat at have en vanskelig og kompliceret status, og spørgsmålene om, hvordan man er indianer, og hvad og hvem der bestemmer det, er stærkt aktuelle. Det er i dag ofte et valg at være indianer. Man vælger dét – blandt mange andre muligheder.

Hvem er indianerne?

Under istiden for mere end 12.000 år siden vandrede jægerfolk fra Sibirien over Beringstrædet ind på det nordamerikanske kontinent. Efterhånden bredte de sig ud over hele det nord- og sydamerikanske kontinent fra Alaska i nord til Tierra del Fuego i syd. Den indianske befolkning på de to kontinenter stammer alle fra denne indvandring og har efterladt sig mange spor i landskabet i form af bopladser, klippemalerier, tempelpladser og ruinbyer. De indvandrede kulturer udviklede i Nordamerika en stor mangfoldighed af kulturvariationer, sprog, komplekse religiøse forestillinger og erhvervstyper. Hovedsagelig fandtes jægere mod nord, bysamfund med agerbrug mod syd, på nordvestkysten levede man af fiskeri og på prærien af bisonjagt. Den spektakulære præriekultur med hjorteskinsklædte indianere med vajende ørnefjer, der til hest galoperede ud over prærien, har fascineret hele verden, men denne særlige kultur havde kun en kort blomstringstid. Ca. 100-150 år varede præriekulturen, fra midten af 1700-tallet til slutningen af 1800-tallet. Den

Høvdinge og fremtrædende krigere bar i klædedragten tegn på deres særlige status. Den store hovedprydelse af ørnefjer blev oprindelig kun båret af høvdinger og særlige krigere. Hver ørnefjer symboliserede krigshandlinger, som bæreren havde deltaget i. I dag er brugen af hovedprydelsen vidt udbredt i Nordamerika som symbol på indiansk identitet. Arapahohøvdingen Powder Face, 1867. Foto: Wikipedia.

var kun én blandt mange andre indianske kulturer på det nordamerikanske kontinent. Baggrunden for udviklingen af præriekulturen var adgangen til heste og geværer, begge dele oprindeligt indført af hvide handelsfolk i 1600-tallet. Heste bredte sig nordpå fra de spanske besiddelser i sydvest, og geværet kom med engelske og franske handelsfolk i nordøst. Hesten gav indianerne mobilitet, og bisonjagten kunne foregå mere ubesværet. Det gav mulighed for, at indianerstammer kunne slå sig ned mere permanent i det store prærieområde, hvor enorme bisonflokkede vandrede rundt. Området strakte sig mod nord fra det nuværende Alberta og Saskatchewan i Canada omtrent til Texas mod syd, mod vest til Rocky Mountains og mod øst til Missouri-floden. Geværbevæbnede stammer østpå pressede yderligere de geværløse nabostammer vestpå.

En bærbar kultur

Muligheden for at drive handel tilskyndede også til udflytning på prærien. Med udflytningen opstod den spektakulære præriekultur, der blev præget dels af det nye fuldtidserhverv med bisonjagt, dels af lokale traditioner, som blev medbragt ud i det nye område.

Årets cyklus blev indrettet efter bisonjagten. Boligformen var den transportable tipi af bisonhuder, og rituallivet udfoldede sig i store, cirkelformede tipilejre, hvor soldansen blev det centrale ritual. Stammeenhederne blev ledet af høvdinge, og krigerne

For prærieindianerne var mobilitet afgørende for at kunne praktisere deres erhvervsform: bisonjagten. Skindteltene (tipier) var optimale til denne livsform. Tipilejren kunne hurtigt brydes op og flyttes til et nyt sted alt efter bisonflokkenes vandringer. I dag, hvor indianerne bor i moderne huse, anvendes tipierne fortsat ved særlige lejligheder som ritualer eller powwows. Foto: Ulla Ebbe-Pedersen.

Prærieindianernes bisonjagt foregik til fods eller til hest. Bisonens hovedrolle i prærieindianernes livsform var ikke kun som fødegrundlag. Som symbol på de kvindelige kræfter og livgivende frugtbarhed havde bisonen også stor betydning i det religiøse univers. Da bisonflokkene næsten var udryddet i 1880'erne, var det således ikke kun fødegrundlaget, der forsvandt, men også det religiøse univers krakelerede. Bisonjagt på prærien, maleri af George Catlin, ca. 1830-40. Foto: Wikipedia.

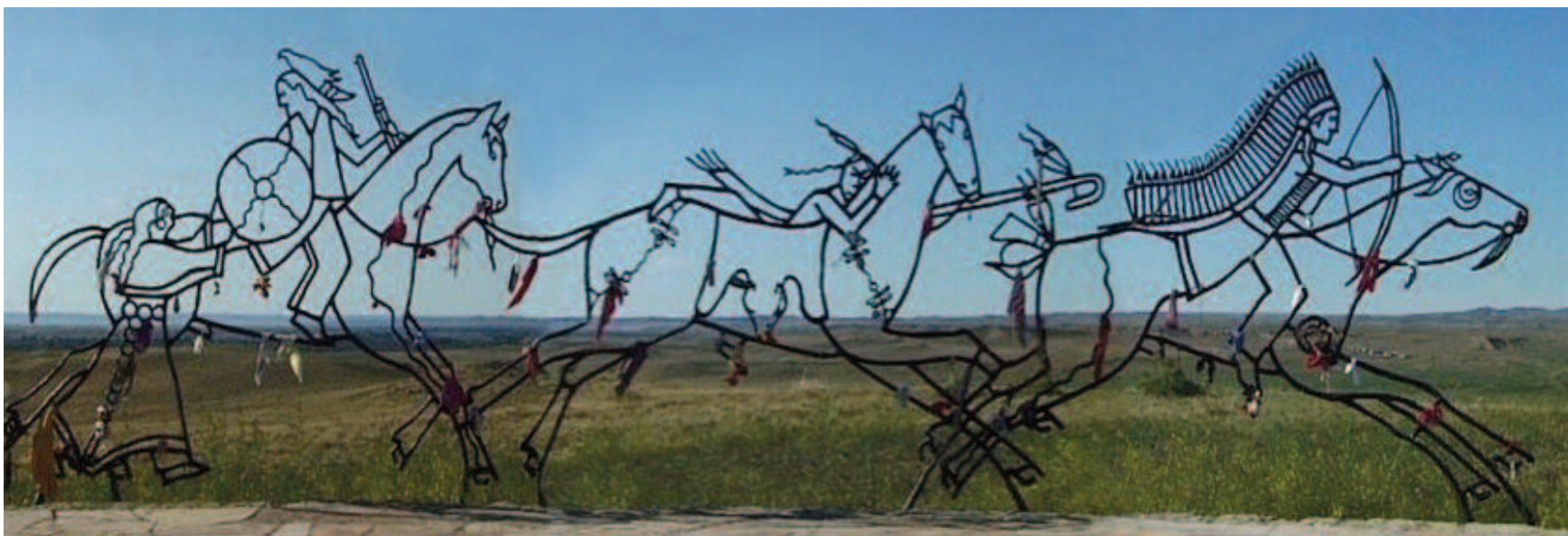
var opdelt i krigerselskaber. Med jagtens krav om hurtige opbrud, alt efter hvor bisonflokkene befandt sig, udvikledes transportable lejrsmfund, der med kort varsel kunne være på vej et nyt sted hen. Ingen tunge genstande tyngede præriekulturen. Alt skulle hurtigt kunne pakkes og transporteres. Man byggede ikke templer, men derimod havde man piber, skjolde, medicinbundter, dekorationer på krop og klæder, der i et enkelt formsprog kunne rumme hele universet.

Kultursammenstød

Med opdagelsen af Den Nye Verden med Columbus 1492 begyndte for de nordamerikanske indianere en gennemgribende forandringsproces, der kom til at strække sig over flere århundreder. Forandringerne blev først synlige på østkysten og mod

syd, hvor den hvide kolonisering havde fået fodfæste allerede i 1600-tallet. Men op gennem 1700- og 1800-tallet påvirkedes efterhånden alle indianske samfund af den massive hvide ekspansion ud over kontinentet. De indianske samfund, der var små i forhold til størrelsen af den europæiske indvandring, følte sig snart løbet over ende og stærkt truet af de engelske, franske og spanske ekspansive interesser ind i deres landområder. Efterhånden blev militære sammenstød og krigstilstande indianerne og hvide imellem en normalt tilstand. Fra 1771 begyndte man at indgå traktater med indianerne; traktater der stort set altid handlede om indiansk landafståelse til de hvide.

Baggrunden for traktatpolitikken var en opfattelse af indianerne som selvstændige nationer, der skulle forhandles officielt med i forbindelse med ændringer i deres landstatus. Fra 1771 til 1871 blev der indgået 370 traktater, der fortsat gør indianernes status

og rettigheder i forbindelse med jordeje og selvstyre komplicerede og uigennemskuelige. Op igennem 1800-tallet blev prærieindianerne for alvor trængt. Efter flere årtier med voldsomme sammenstød og krige, f.eks. Sand Creek-massakren 1864, Slaget ved Little Bighorn 1876, Wounded Knee-massakren 1890, overgav prærieindianerne sig endeligt i 1890 og blev reservatindianere. Reservater blev oprettet som afgrænsede landområder, der var forbeholdt de nedkæmpede indianergrupper, som en erstatning for deres oprindelige landområder. I den første tid fungerede reservaterne næsten som en slags krigsfangelejre, som indianerne ikke måtte forlade uden tilladelse fra reservatets indianeragent. Den første reservattid var yderst vanskelig og trang, og indianernes traditionelle kultur var stærkt truet og underlagt forbud. Den indianske befolkningsstørrelse var på sit laveste niveau nogensinde. Reservatbefolkningen sultede, og smitsomme sygdomme florerede. Bisons var så godt som ud-

Slaget ved Little Bighorn i 1876 fik afgørende betydning for forholdet mellem USA og stammegrupperne på den nordlige prærie. Slagmarken i Montana er i dag nationalt monument, men er indtil for nylig af områdets indianere blevet opfattet som én stor hyldest til den besejrede general Custer. I 2004 blev en bronzeskulptur (fremstillet af den indianske billedkunstner Colleen Gutschall) opstillet. Skulpturen forestiller tre krigere fra henholdsvis Cheyenne-, Sioux- og Arapahostammen. Med denne markering af indianernes deltagelse i slaget føler indianerne, at deres deltagelse i slaget omsider også mindes. Little Bighorn Memorial Sculpture, Colleen Gutschall, 2004. Foto: Wikipedia.

Skjolde fremstillet af bisontyrens kraftige nakkeskind ydede krigeren fysisk beskyttelse, men nok så væsentligt var den magiske beskyttelse, som var knyttet til skjoldet, og som var præsenteret på skjoldet i form af bemalinger, påsatte ørnefjer eller andre magiske genstande. Prærieindiansk skjold, før 1870. Foto: Nationalmuseet.

ryddet, og dermed var ikke blot fødegrundlaget forsvundet, men en stor del af det religiøse univers, hvor bisonen spillede en central rolle, var krakeleret. Landbrug og kvægbrug blev indført i reservaterne til erstatning af jagterhvervet, og den vestlige pengeøkonomi blev introduceret. Kristne missionærer kom til og forsøgte at nedbryde den lokale religionspraksis, og der kom forbud mod udøvelse af den traditionelle religion. Kristendom skulle indføres, og med et slagord hed det, at indianernes fremtid skulle gå fra "barbariets nat til den kristne civilisations morgenrøde". Det blev forbudt at tale indianske sprog i reservat-skolerne. Sammenstødet mellem de hvide og indianerne var i allerhøjeste grad et sammenstød mellem uforenelige kulturelle værdier. De hvide forstod ikke indianernes opfattelse af landskabet (jorden som hellig og naturen fuld af *spirits*), og for indianerne var privat ejendomsret til jord tilsvarende uforståelig.

The land is our religion. Jorden er vores religion

For prærieindianerne er landskabet og dets tilhørende dyre- og planteverden hellig. I naturen mødes menneske og *the spirit world*. Spirituelle kræfter gennemstrømmer den besjælede natur, der er fuld af skjulte budskaber, der åbenbares for den lydhøre. Indianeren er et med universet og føler sig beslægtet med alle dets repræsentanter: fuglene, dyrene, træerne, floderne, bjergene, selv det mindste græsstrå. Alle lakota-ritualer afsluttes med sætningen „alle mine slægtninge“, og dermed inddrages alle skabninger i et stort, mytisk fællesskab, hvor mennesket står på lige fod med alle andre skabninger. Erkendelsen af et spirituelt fællesskab mellem menneske og landskabet udtrykkes i dyb respekt for hjemstedet og jorden. Det levende landskab er fyldt med religiøse referencer: bjerge, floder, dyr har mytiske benævnelser, hele den synlige verden er manifestationer af *the spirit world*. Mennesket er forpligtet til konstant at forny og genskabe kontakten til denne verden, først og fremmest ved at deltage i ritualerne, hvor der kommunikeres med *the spirit world*,

*Før opdyrkningen bredte prærien sig som et enormt græsområde fra Saskatchewan/Alberta i Canada i nord til Rocky Mountains i vest, Mississippi i øst og til Texas i syd. Området var træfattigt på grund af den ringe nedbørsmængde, men gennemskåret af floder og søområder. Dette område var prærieindianernes hjemland, hvor de året rundt fulgte de store bisonflokkede, der vandrede rundt efter de skiftende græsningsmuligheder.
Prærieområdet ved Little Bighorn-slagmarken, Montana, 2011.
Foto: Ulla Ebbe-Pedersen.*

og hvor der sker en overførsel af spirituel kraft, uden hvilken mennesket ikke kan eksistere.

Ritualer

Ritualdeltagelse kan være i de store fællesritualer eller i solitær-ritualer (enmandsritualer). Den spirituelle styrke, der mobiliseres i ritualerne, kommer ikke kun den enkelte ritualdeltager til gode, men også hele stammen. Et eksempel på et solitær-ritual, der er vidt udbredt blandt prærieindianerne, er visionssøgningsritualet, der bygger på en forestilling om åndesyns store betydning for

Magiske genstande som f.eks. fjer, dyrekogler, sten og muslingeskaller blev opbevaret i særlige „medicinposer“. Medicinposerne kunne være individuelt ejet, knyttet til et bestemt ritual eller være opfattet som stammens fælles ejendom. Håndteringen af poserne var omgærdet af særlige regler for ikke at forstyrre de magiske kræfter.

Medicinpose af odderkind, sandsynligvis fra den nordøstlige prærie, før 1859.

Foto: Nationalmuseet.

tilværelsens sammenhæng. I visionsøgningens ritual opholder indianeren sig over nogle dage alene på et øde eller højtbeliggende sted for at opnå at få et åndesyn. Det fremkaldes efter flere dages faste, psykisk koncentration, intense bønner og viser sig som et syn i drømme i reglen i form af en dyreart eller et naturfænomen. Åndesyndet involverer forskellige budskaber fra *the spirit world* til visionsøgeren. Det kan f.eks. være instruktioner om at benytte en bestemt form for bemaling, særlige sange eller forbud af forskellig art. Den *spirit*, i reglen i form af en dyreart, der har vist sig for visionsøgeren, bliver hans særlige beskytter resten af livet. Dyreart og indianer indgår i et makkerskab i konstant kommunikation. Visionsøgeren vil efter visionen fremstille en medicinpose med genstande, der symboliserer visionen. Når visionsøgeren har brug for det, pakker han sin medicinpose ud og henvender sig med bønner til de kræfter, posens genstande refererer til, og får således hjælp af sin særlige *spirit*-makker. Hans personlige identitet er stærkt knyttet til visionsoplevelsen. Denne måde at skabe identitet på er fortsat af stor betydning for indianere. Ikke kun visionens budskab har betydning, også det sted, hvor visionsøgningen har fundet sted, vil altid have stærk betydning for visionsøgeren. Han vil altid med stærke bånd være knyttet til netop dette sted og denne lokalitet.

Traditionel religion som basis for moderne identitet

Alle mennesker har brug for en identitet, for at have rødder og for at have en fornemmelse af at komme fra et bestemt sted. Hos indianerne er det tydeligt, at deres identitet også i dag er baseret på en tilknytning til den traditionelle religion og de landskaber, hvori den praktiseres. En moderne indiansk leder formår næppe fuldt ud at begå sig blandt sine egne, hvis han ikke har en vis tilknytning til den traditionelle religiøse verden. Et centralt eksempel er piberitualet og dets brug. Piberitualet praktiseres som et ritual i sig selv eller som en del af et større

Piberygning var så central en del af prærieindiansk rituelliv, at præriere-ligionen er blevet kaldt en pibereligion. Piberygning kunne udfolde sig som et ritual i sig selv eller være en del af andre ritualer. Alle forhold og beslutninger på prærien blev beseglet med parternes fælles piberygning. Piben blev behandlet med stor respekt, da den blev opfattet som symbol på det religiøse univers og de spirituelle kræfter. Blackfootpipe, før 1850, Hc. Foto: Nationalmuseet.

ritual. På typisk prærieindiansk vis symboliserer denne enkle genstand hele universet. Rygeren hæver piben mod alle fire verdenshjørner og mod himlen og sænker den mod jorden og placerer sig derved som aktør midt i universets centrum, og midt i det landskab, der giver ham identitet. Pibens røde stenhoved (af stenarten *catlinite*) symboliserer livets og stammens røde blod, pibeskaftet af træ og tobakken symboliserer jordens livgivende vegetation, lidt tørrede, pulveriserede bisonsener symboliserer bisonen og dyrelivet, ilden i pibehovedet er selve solens ild, og røgen, der stiger til vejrs, er den synliggjorte, direkte og levende kommunikation mellem indianer og *spirit world*. Hver voksen

indianer har sin egen pipe, og i mange stammegrupper har man en særlig stamme-pibe, der har med stammens mytiske skabelse at gøre, f.eks. *Flat Pipe* hos Arapaho, *White Buffalo Woman Pipe* hos Lakota.

Der er i dag i en vis udstrækning forståelse for, at indianernes identitet ligger i opretholdelsen af den traditionelle religion. Omverdenen anerkender i dag, at den hellige pipe er et centralt identitetssymbol for indianerne, f.eks. har indianere, der i dag kommer for en domstol, ret til at aflægge ed ved en indiansk pipe frem for ved Bibelen. Medicinposer fremstillet på basis af en personlig vision eller stammens fællesritualposer har også i dag stor værdi som identitetsmarkør. Indianske børn får ved fødslen ofte en lille, perlebroderet medicinpose, der indeholder deres indtørrede navlestreng. Den sikrer barnet et langt liv, og at det ikke glemmer sin indianske baggrund, og at det altid vil ønske at vende tilbage til sit hjemsted. Den lille medicinpose er udformet som en dyreart, f.eks. en skildpadde, et firben eller en slange. Der fremstilles også andre beskyttende medicinposer. De indianske soldater medbragte f.eks. beskyttende medicinposer med særlig krigsmedicin under 2. verdenskrig, Korea-krigen, Vietnamkrigen, Golfkrigen og krigen i Afghanistan.

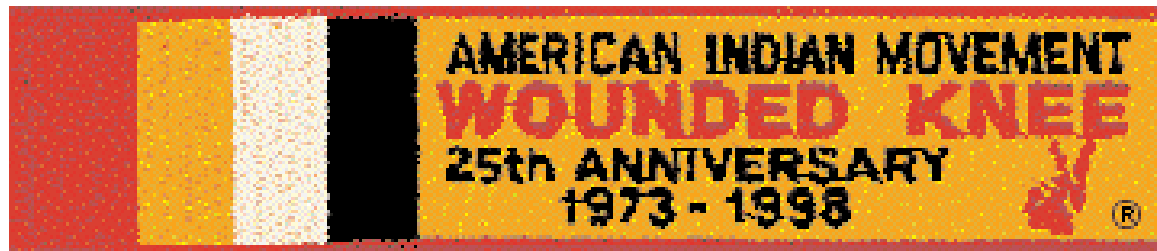
Soldansen – hvorfor overlever den i nutiden?

Det store fællesritual, soldansen, kendes kun hos prærieindianerne. Over nogle dage danser i reglen mændene, men nogle steder også kvinderne, i en stor ritualhytte, hvor de i fællesskab forsøger at opnå et åndesyn – ligesom under den individuelle visionssøgning. Der fastes, og der danses under hele forløbet. Det videre formål med soldansen er mangesidet og drejer sig om genskabelse af naturens og menneskets frugtbarhed. Det indeholder helbredelselementer, referencer til kriger- og jagtlivet, og der overføres spirituel kraft til ritualdeltagerne. Sommetider er der knyttet visse former for selvfortur til bestræbelserne på at opnå åndesynet og på at få den direkte kontakt med *the*

Soldansen findes kun blandt prærieindianerne. Den var forbudt i flere årtier af myndighederne – fra slutningen af 1800-tallet frem til endelig legalisering i 1934. Under forbudstiden praktiserede indianerne ritualer i det skjulte. I dag er soldansen det vigtigste prærieindianske ritual, og flere og flere unge indianere vælger at blive soldansere. Shoshone-indiansk soldans, Fort Hall Reservatet, ca. 1925. Foto: Wikipedia.

I begyndelsen af 1900-tallet levede reservatindianerne en temmelig usynlig tilværelse. Deres kultur var undertrykt og omgivet af mange forbud. Sidste halvdel af 1900-tallet, hvor forbuddene mod indiansk kulturpraksis var blevet ophævet, gav indianerne fornyet livskraft og synlighed, og de begyndte at lægge vægt på at vise omverdenen, at deres indianske identitet stadigvæk var intakt. Streamer, der markerer 25-års-jubilæet for Wounded Knee II, et sammenstød i 1973 mellem forskellige Sioux-fraktioner og FBI, der førte til en 71 dage lang belejring i Pine Ridge-reservatet, South Dakota. Foto: American Indian Movement.

spirit world. Undervejs i ritualer videregives viden om stammens tribale arv til nye dansere, og derved sikres traditionernes fortsatte beståen. Formålet med soldansen, der fortsat er meget populær, afspejler også nutidens livsbetingelser for indianerne. Tidligere dansede man for at få styrke til at overleve som kriger og jæger. I dag danser man for at få styrke til at overleve som indianer i den moderne verden og for at styrke sin indianske identitet. Det har vist sig, at unge soldansere klarer sig bedre i den moderne verden uden for reservatet end unge indianere, der ikke har danset soldans. Soldansen giver dem en ballast og sikrer fremtræden også i andre sammenhænge end lige netop reservatets.

Powwow som ny identitet

Trods vitaliteten og den dynamiske opretholdelse af indiansk religion kan man ikke komme uden om, at meget af mangfoldigheden er forsvundet. Der er ritualer, der er gået tabt, og der er elementer, der er væk for altid. Til gengæld har hele den nordamerikanske indianerbefolkning fundet sammen i et nyt, stort og meget populært fællesskab på kryds og tværs af lokale tilhørsforhold. I powwow'en blomstrer den moderne indianske identitet i en ny sammenhæng, men med stærke rødder i traditionen. Powwows er dansefester, der afholdes overalt i indianske samfund året rundt med hovedvægten lagt på sommeren.

Powwow'en er et socialt mødested, hvor man måske kun den ene gang om året møder venner og familiemedlemmer fra fjernere reserver. Indianere, der bor uden for reservaterne, lægger stor vægt på at komme „hjem til reservatet“ ved årets powwow. Deltagere i Cree-indiansk powwow, Saskatchewan, 1995. Foto: Ulla Ebbe-Pedersen.

Powwow'en som fænomen startede langsomt i begyndelsen af 1900-tallet og vandt især efter 2. verdenskrig stor udbredelse, så der i dag næppe findes et eneste indiansk samfund, der ikke har en lokal powwow. Powwow rummer både kontinuitet og forandring. Kontinuiteten findes i dansedragterne, der er videreudviklingen af traditionelle dragtudtryk, og forandringen findes i inddragelse af nye materialer, udvikling af nye danse og tilføjelse af nye elementer og en begyndende ritualisering, hvor den oprindelige powwow blev betragtet som et verdsligt og

socialt fænomen til forskel fra de religiøse ritualer. I dag opfattes det som et helligt ritual, når en ørnefjer samles op fra dansepladsen, hvis en danser kommer til at tabe den fra sin dansedragt. Powwow-musikken og dansen stoppes, en krigsveteran træder frem og genfortæller en krigshændelse, han har deltaget i. Først derefter samles ørnefjeren op og overrækkes danseren. „Når vi danser powwow, viser vi, hvem vi er, og hvor vi kommer fra“, siger powwow-danserne, „vi viser, at vi stadigvæk er indianere“.

Udbredelses-
kort over
indianske
samfund og
reservater i
Nordamerika.
(2000).

Foto:
Wikipedia.

Hvordan måles indiansk identitet?

I sidste halvdel af 1900-tallet skete der en holdningsændring i forholdet til den indianske befolkning og i indianernes selvopfattelse af deres identitet. Det politiske klima ændrede sig, så der blev større lydhørhed over for indianernes krav og opmærksomhed på deres specielle status. Man fik øjnene op for deres trængsler og fik sympati for deres situation. Den politiske baggrund for holdningsændringen var i første omgang indianeraktivismen, der udløb af borgerrettighedskravene i 1960'erne og 1970'erne, hvor *Red Power*-bevægelsen hentede organisatorisk form, retorik og taktik i *Black Power*-bevægelsen. *Red Power* mobiliserede indianerne på en helt ny måde, og oprettelsen af den militante *American Indian Movement* (1968) fik stor politisk og symbolsk betydning. Nogle indianske aktioner, som besættelsen af Alcatraz i 1969 og af området ved Wounded Knee i 1973, fik særlig medieopmærksomhed og betød et vendepunkt for indianernes selvopfattelse. De fik ny synlighed og oplevede i hippieperioden en genfødsel, hvor deres traditionelle værdier og religiøsitet kom i fokus. Man så dem som idealfigurer og „superøkologer“, der via deres tradition forstod at leve i storstående harmoni med naturen.

Den indianske befolkning voksede også i antal; der er i dag i alt 5,2 millioner indianerne i USA, hvilket dog blot udgør 1,7 % af den totale befolkning. Den øgede befolkningsstørrelse skyldes

Alle generationer danser powwow-dans. Den traditionelle dans, der foregår i et roligt tempo, er særligt populær blandt den ældre generation, men mange unge danser også traditionel dans. Den opfattes af indianerne som den powwow-dans, der bedst knytter an til fortiden. Udstyret er fortrinsvis naturmaterialer. Traditionel mandsdanser ved powwow hos Cree-indianerne, Saskatchewan, 1995. Foto: Ulla Ebbe-Pedersen.

American Indian Movement

Den Amerikanske Indianske Bevægelse var den mest effektive, militante og folkelige bevægelse, der kæmpede for selvbestemmelse for de oprindelige folk i USA i det 20. århundrede. I 1968 stiftede indianere American Indian Movement (AIM) for at kæmpe for det indianske samfunds traktatmæssige ret til landområder, der rummer store naturrigdomme. De fleste af grundlæggerne af AIM havde en fælles baggrund i fattigdommen i byerne og fra de nordamerikanske fængsler. De fleste af dens medlemmer var yngre fremmedgjorte indianere fra byerne. AIM's militante orientering, dens villighed til aktivt at støtte op om indianernes kampe overalt i landet, samt de desperate forhold i reservaterne og i byernes indianske miljøer gjorde AIM attraktiv for en ny generation af aktivister. Bevægelsen blev kendt gennem aktioner som besættelsen af Alcatraz Island uden for San Francisco i 1969-71 og besættelsen i 1973 af Wounded Knee, South Dakota. Den blev opløst som national bevægelse i 1978.

ikke alene stigende fødselstal, men også at flere og flere benytter sig af muligheden for at erhverve indiansk status, dvs. officielt at blive anerkendt som indiansk borger med særlige rettigheder. Men hvad dækker indianskhed som begreb, og hvordan måler man indiansk identitet? Der er officielle definitioner på, hvem der er indianer, som gælder for nationalstaten, for lokalstaten, for stammen og for individet, og så er der en række mere uformelle definitioner, der går mere i retning af, hvad man føler sig som. Ifølge den officielle definition, som *Bureau of Indian Affairs* følger, skal en indianergruppe have eksisteret lige fra første kontakttid med de europæiske indvandrere og til i dag, indianergruppens medlemmer skal have et tydeligt, selvstændigt samfund adskilt fra det omgivende samfund og skal være op-

fattet af andre som indianere. De skal have en eller anden form for ledelse, som gruppens medlemmer anerkender, og alle gruppens medlemmer skal kunne spore afstamning tilbage til en kendt stammegruppe, og endelig skal medlemmernes familienavne optræde i traktater eller andre gamle registreringer.

I kontrast til disse kriterier er en mere lempelig definition at finde i den indianske reorganiseringslov fra 1934 (*Indian Reorganization Act*), der omorganiserede reservatledelserne. Ifølge denne definition er enhver stamme, der bor i et reservat, indiansk. På individplanet anvendes også blodkriteriet, hvor man anerkendes som indianer, hvis man har mindst en fjerdedel indiansk blod. Hverken de formelle eller de uformelle definitioner er særligt konsekvente eller gennemskuelige, og netop disse definitioner er et af de helt store debatpunkter i moderne indianerforhold. Der er blandt indianerne ofte en opfattelse af, at andre bestemmer for dem og definerer, hvem der er indianer, og at indianere, der lever som indianere og føler sig som indianere, pga. de formelle kriterier kan risikere alligevel ikke at blive anerkendt som indianere og derved ikke får del i de rettigheder, der er gældende for den anerkendte indianske befolkning. Der er

Bureau of Indian Affairs

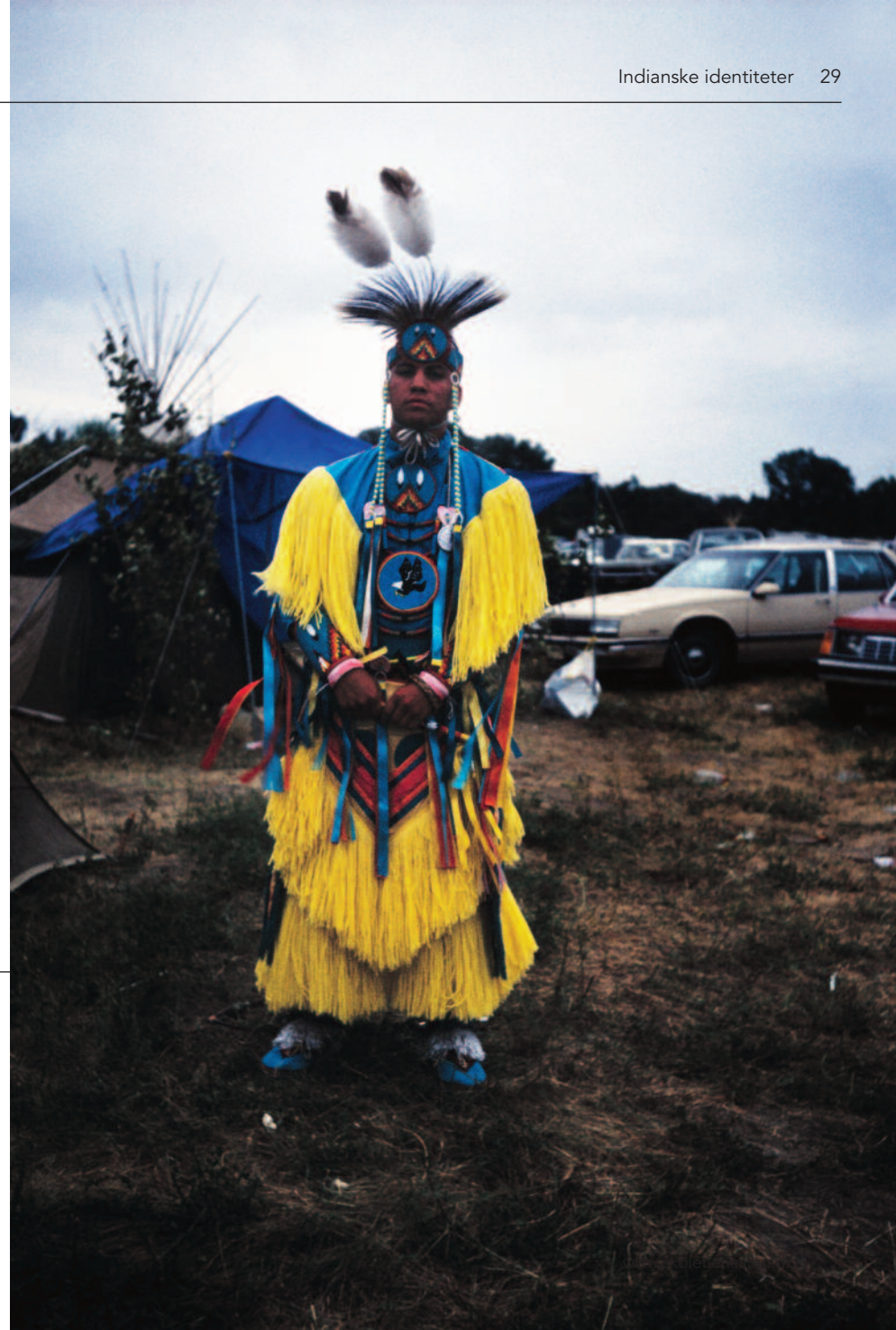
Et kontor under det amerikanske indenrigsministerium, som er ansvarlig for administrationen og drift af 225.000 km² land på vegne af indianske amerikanere i USA og Alaska. BIA samarbejder med 556 anerkendte stammer gennem deres kontorer. BIA rådgiver på en række forskellige områder som f.eks. børnevelfærd og uddannelse, selvbestemmelse og stammerettigheder og administration af de enkelte reservater.

Indian Reorganization Act

The Indian Reorganization Act fra d. 18. juni 1934 er en lovgivning, der gav de amerikanske indianere væsentlige rettigheder tilbage. Loven havde til formål at give indianerne ret til at administrere deres egne landområder og til at indføre selvstyre i de forskellige reservater. Loven skabte også grundlag for at genoplive indiansk kultur, traditioner, sprog og religion, som før havde været forbudt af den amerikanske regering.

566 anerkendte stammegrupper og et antal ikke-ankendte, der søger om at opnå officiel status. Disse sager behandles af *Office of Federal Acknowledgement* under *Bureau of Indian Affairs*. Indianerne har tilpasset sig de komplicerede vilkår og er mestre i at spille forskellige identiteter ud alt efter den øjeblikkelige situation, de måtte befinde sig i. Den holdning gør op med den skalaopfattelse, man tidligere havde af indianerbefolkningen. Ifølge den opfattelse kunne man som indianer indplaceres på en skala, der gik fra fuldblods/traditionel over flere mellemstadier til halvblods/moderne. I dag ved vi, at den ene placering ikke udelukker den anden. I virkeligheden håndterer indianerne deres mange forskellige sider af indiansk identitet

I powwow-dansen grassdance efterligner dansedragtens lange uldfrynses præriegræssets bølgende bevægelser. Den fysisk krævende dans dances især af unge mænd. Baggrunden for grassdance er en dans hos pawnee-indianerne knyttet til både krig og helbredelse. Den bredte sig i 1800-tallet ud over prærien og blev i en særlig udgave en powwow-dansedisciplin. Den er fortsat en af de meget populære powwow-danse. Ung cheyenne i grassdance-dragt, Northern Cheyenne Reservation, 1994. Foto: Ulla Ebbe-Pedersen.

I dag har indianernationerne deres egne stamme-emblemer, som anvendes på brevpapir, i flag, i powwow'en, på hjemmesider, på T-shirts osv. Northern Cheyenne-emblemet repræsenterer morgenstjernen, der står på himlen i øst lidt før solopgang og symboliserer den nye dag og fremtiden. Samtidig er morgenstjernen en væsentlig faktor i det traditionelle cheyenne-univers, og Northern Cheyenne-emblemet samler derved både tradition og fremtid i ét udtryk. Foto: Wikipedia.

på forbavsende fleksibel vis. Som f.eks. at være moderne og engelsktalende i byerne og være traditionel og indiansktalende i reservatet, eller moderne og traditionel samtidig, som lønarbejder i storbyen om dagen, ritualleder i reservatet om aftenen, eller arbejdsløs og samtidig respekteret høvding i reservatet, der i dag opfattes som et fristed, hvor indianerne kan leve i fred og praktisere deres egen kultur.

Identitet og værdier

Indianerne har så mange kombinationer af identiteter at spille ud, at man taler om indianeren som 150 % indianer. Identiteten er ikke en statisk størrelse, men indianerne fortolker udefra kommende kulturelementer og indianiserer dem. Det ses f.eks.

tydeligt i powwow'en, hvor nye elementer, såsom nye materialer i dragtudyret, ny musik, nye sange, konkurrenceelementet (om pengepræmier) fra den omgivende verden, inddrages – alligevel er man ikke i tvivl om, at slutresultatet er indiansk. Det er magtpåliggende for indianerne i dag at blive opfattet både som traditionelle indianere OG nutidige. Man kan godt være indianer, selvom man kører i bil og har lønarbejde og bor i en storby. For identiteten ligger ikke i de ydre omstændigheder, men på det usynlige værdiplan, der har så stor vægt i den indianske verden. I mødet med den omgivende verden er indianernes bedste kort at bevare en vis mængde af den indianske identitet, der får næring fra opretholdelsen af de traditionelle værdier. Ikke nødvendigvis som de så ud tidligere, men påvirket af den moderne verden, dog fortsat indianske – måske 150 % indianske ...

"To view the future of indigenous people, one needs to look at the past. If indigenous people were tenacious enough to survive a staggering loss of lives, land, rights and resources, they seem well equipped to survive whatever challenges lie ahead of them. In many parts of the world, indigenous people are not only surviving, they are thriving ... Within indigenous communities there are many conversations about what it means to be a traditional, indigenous person now and what it will mean in the future." (Wilma Man Killer, Cherokee)

Litteraturforslag:

Taylor, Colin F. og Sturtevant, William C. 1991. „De indfødte amerikanere“. Forlaget Clematis

Lindberg, Christer, 1998. „Den gode och den onde vilden“. Archiv Forlag, Lund

Feest, Christian F. (ed), 1987. „Indians and Europe. An Interdisciplinary Collection of Essays“. Aachen, Germany

Feest, Christian F. 2000. „The Cultures of Native North Americans“. Frankfurt

Hylland Eriksen, Thomas, 1999. „Kulturforskelle – kulturmøder i praksis“. Oslo

Nagel, Joane, 1996. „American Indian Ethnic Renewal. Red Power and the Resurgence of identity and Culture“. Oxford

Kurkiala, Mikael, 1997. „Building the Nation Back Up. The Politics of Identity on the Pine Ridge Indian Reservation“. Uppsala

Ebbe-Pedersen, Ulla, 1992. „Reservatliv“. Forlaget Skovlænge

Ebbe- Pedersen, Ulla, 2004. „Soldans – et indiansk ritual“. Forlaget Skovlænge

Tekst af mag.scient. Ulla Ebbe-Pedersen,
studieleder Folkeuniversitetet.

Redaktør: Vibeke Mader, Skoletjenesten, Nationalmuseet.

Billedredaktør: cand.mag. David Christensen

Layout: Kristin Wiborg/Skoletjenesten

Copyright : Nationalmuseet og Skoletjenesten 2012

